

Artykuł pochodzi z archiwalnych zasobów firmy EKO-KONSULT sp. z o.o. 80-557 Gdańsk,
ul. Narwicka 6.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Korzystanie za zgodą firmy EKO-KONSULT biuro@ekokonsult.pl



Kwartalnik „Problemy Ocen Środowiskowych” wydawany cyklicznie w latach 1998 – 2012, przez EKO-KONSULT był jedynym wydawnictwem w Polsce, poświęconym wyłącznie ocenom środowiskowym planowanych inwestycji oraz strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko. Dla praktyków OOS, ale również dla osób początkujących może nadal stanowić wartościowe źródło wiedzy np. w zakresie prezentowanych case study i przeglądu stosowanych metodyk - w tym kontekście znaczna część artykułów zachowuje sporo aktualności.

Aleksandra Sas-Bojarska, Andrzej Tyszecki

Wchodzą oceny strategiczne

Część I

Projekt ustawy o postępowaniu w sprawie ocen oddziaływania na środowisko... zawiera zapisy oznaczające wprowadzenie w najbliższym czasie pod nazwą prognoz oddziaływania na środowisko strategicznych ocen oddziaływania na środowisko w odniesieniu do projektów

polityk, strategii, planów lub programów oraz koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, planów województw i planów rozwoju przestrzennego gmin. W przypadku każdej z wymienionych prognoz konieczne będzie przeprowadzenie odrębnego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Oznacza to więc znaczne rozszerzenie i jakościową zmianę dotychczas funkcjonującego systemu ocen oddziaływania na środowisko.

Istota ocen strategicznych

O tym, że oceny oddziaływania na środowisko są narzędziem umożliwiającym wdrażanie idei rozwoju zrównoważonego napisano przez ostatnie lata wiele. Określono ich niewątpliwe zalety, ale też i niedostatki. Przyszedł więc czas, aby postawić krok następny. Aby przyjrzeć się procedurze bardzo zbliżonej w swej istocie do OOS, ale dającej większe możliwości oceny przyszłego rozwoju z punktu widzenia ochrony środowiska. Tą procedurą jest strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SOOS).

SOOS może być zdefiniowana np. jako „*sformalizowany, systemowy i kompleksowy proces oceny skutków środowiskowych polityk, planów i programów oraz ich wariantów, włącznie z przygotowaniem pisemnego raportu zawierającego wnioski z tej oceny oraz wykorzystania tych wniosków w publicznym procesie podejmowania decyzji*”¹. Jest to zatem procedura ocen oddziaływania na środowisko polityk, planów i programów. W jaki sposób SOOS daje pełniejsze niż OOS możliwości wdrażania w nasze życie rozwoju zrównoważonego, czyli godzenia celów społecznych, ekonomicznych i środowiskowych? Polityki, plany i programy, tworzące pewną hierarchiczną strukturę działań (nazwane dalej wspólnym określeniem PPP), są uznane za działania o charakterze strategicznym, różniące się w oddziaływaniach środowiskowych, a więc i ocenami tych oddziaływań.

Fakt, że ocena skutków środowiskowych powinna zostać przeprowadzona możliwie jak najwcześniej w tym hierarchicznym procesie prowadzącym do podjęcia decyzji, jest oczywisty. Umożliwia to bowiem wczesne zidentyfikowanie zagrożeń, a więc i wczesne im zapobieganie – poprzez określenie środków i działań minimalizujących, bądź wręcz eliminujących negatywne wpływy, gdy rzeczywiście istnieją ku temu duże możliwości. Odkładanie łagodzenia wpływów na późniejsze etapy zazwyczaj prowadzi do niemożliwości

¹ „Strategic environmental assessment”, R. Therivel, E. Wilson, S. Thompson, D. Heaney, D. Pritchard, 1992, London

wdrożenia skutecznych i efektywnych działań, które mogłyby powstrzymać degradację środowiska.

Zastanówmy się, kiedy tę degradację widzimy najwyraźniej? Oczywiście w końcowym etapie działań człowieka, a więc w czasie realizacji i funkcjonowania setek i tysięcy mniejszych lub większych inwestycji. Część z nich podlega procedurom OOS – wówczas o tych skutkach dowiadujemy się nieco wcześniej, na etapie oceny środowiskowej projektu. Ale już wtedy, mimo, że inwestycja jest jeszcze na etapie projektowania - często zbyt późno jest na określenie efektywnych działań przeciwdziałających skutkom, o których wiadomo, że powstaną. Możliwości łagodzenia wpływów ograniczają się w OOS. konkretnych inwestycji często do działań „kosmetycznych”, półśrodków, które w niewielkim stopniu ograniczają negatywne oddziaływanie. Wydaje się więc logiczne i głęboko uzasadnione, że przeniesienie ocen środowiskowych na wcześniejszy etap niż ocena projektu konkretnej inwestycji, w szerszym stopniu może przyczynić się do zachowania tych zasobów i wartości środowiska, które postrzegamy jako cenne, wrażliwe i warte wysiłków zmierzających do ich ochrony.

Mankamenty OOS. przedsięwzięć

ZBYT PÓŹNO

Wiele aspektów nie może być w sposób satysfakcjonujący uwzględnionych w OOS. z uwagi na zbyt późne umiejscowienie procedury OOS w procesie podejmowania decyzji. OOS. nie wyprzedzają fazy planowania i projektowania, nie mogą więc symulować rozwoju zagospodarowania np. w kierunku obszarów bardziej odpornych czy mniej cennych przyrodniczo. OOS. odnoszą się do propozycji projektów, często już bardzo zaawansowanych, co uniemożliwia w praktyce zastosowanie innych rozwiązań, np. dotyczących wariantów lub środków łagodzących. Wyklucza się tym samym pewne warianty, co jest uwarunkowane wcześniej podjętymi decyzjami planistycznymi. Nie można bowiem rozważać pewnych wariantów bez naruszenia wcześniejszej polityki, co wychodzi poza zakres OOS.

OGRANICZONY ZAKRES

OOS. nie rozważają wpływów skumulowanych pochodzących od:

- innych projektów planowanych w obszarze oddziaływań;

- zagospodarowania wtórnego, które może powstać w rejonie inwestycji z uwagi na wzrost atrakcyjności obszaru (uzbrojenie techniczne, dojazd, korzyści ekonomiczne wynikające z łączenia pewnych inwestycji);
- inwestycji towarzyszących (np. drogi dojazdowe, infrastruktura techniczna, gospodarowanie odpadami, niezbędne udoskonalenia innych systemów).

Wpływy pochodzące od innych działań mogą przewyższać zakresem i znaczeniem wpływy rozpatrywanej inwestycji. Powstają też wpływy synergiczne, powodujące często znacznie większe oddziaływania niż wynikałoby to z prostego zsumowania poszczególnych oddziaływań pojedynczych przedsięwzięć inwestycyjnych. Ponadto uwarunkowania środowiskowe mogą się w czasie zmieniać pod wpływem innych oddziaływań, pochodzących od innych obiektów lub inwestycji – może się więc zmienić baza odniesienia, co wpłynie na znaczenie ocenianego wpływu.

OOS. nie dotyczą często małych działań, które z osobna nie podlegają obowiązkowi przeprowadzania tej procedury z uwagi na niewielką skalę oddziaływań, jednak w efekcie ich sumowania wpływy mogą się w pewnym obszarze okazać znaczące.

OOS. nie obejmują wielu działań nieinwestycyjnych, mogących powodować negatywne skutki środowiskowe (np. zarządzanie gospodarką leśną, prywatyzacja, nowa technologia, użycie środków ochrony roślin czy nawozów sztucznych itp.).

Dla wielkich, złożonych inwestycji często wykonuje się kilka OOS., dzieląc projekt na poszczególne zadania. Oddziaływania cząstkowe nie dają pełnego obrazu znaczenia skutków środowiskowych. Dla wielkich inwestycji liniowych często wykonuje się niezależne OOS. dla poszczególnych ich odcinków (np. przy projektowaniu sieci autostrad czy gazociągów), co prowadzi do fragmentaryzacji i niepełności ocen.

KRÓTKI CZAS

Zbyt często czas na przeprowadzenie OOS. konkretnej inwestycji jest za krótki. Wynika to z ograniczeń proceduralnych w procesie decyzyjnym, a może rzutować negatywnie na jakość analiz, ograniczenie ilości informacji czy zbyt pośpieszne i pobieżne przeprowadzenie konsultacji społecznych.

Na tym tle rysują się wyraźnie pozytywne cechy ocen strategicznych, których nie można osiągnąć przy wdrażaniu jedynie OOS.

Zalety ocen strategicznych:

- wdrażanie ocen strategicznych może ograniczyć czas, koszty i wysiłki podejmowane przy przeprowadzaniu OOS. konkretnych projektów, poprzez np.:
 - wczesną identyfikację problemów;
 - wczesne zbieranie i gromadzenie określonych danych;
 - rezygnację z działań inwestycyjnych na pewnych obszarach;
 - rezygnację z OOS. dla określonych projektów;
 - eliminację pewnych problemów, rozważanych wcześniej w konkretnych OOS.;
 - zapewnienie skutecznego, wszechstronnego scopingu w OOS. poprzez dostarczenie dużej ilości informacji i danych zebranych na poziomie SOOS;
- może bardziej kompleksowo badać:
 - możliwe warianty rozwoju (z uwzględnieniem zmian planistycznych, a nie tylko projektowych);
 - wpływy skumulowane, pośrednie, nieodwracalne, o dużym zasięgu przestrzennym i opóźnione w czasie;
 - środki łagodzące możliwe do wdrożenia jedynie na wcześniejszych etapach decyzyjnych;
- może ujawniać problemy, których w ramach OOS. konkretnego projektu nie sposób przewidzieć:
 - wpływy skumulowane (np. z wielu drobnych działalności), synergiczne (z różnych projektów);
 - interakcje pomiędzy poszczególnymi inwestycjami/wpływaniami;
 - konkurencyjne zużycie zasobów naturalnych (np. wody, minerałów);
- jest możliwość ustalania wytycznych, norm, standardów dla przyszłych projektów.

Jednak, mimo niewątpliwych zalet, oceny strategiczne mają również wiele mankamentów. Obejmują one problemy jeszcze nie w pełni rozpoznane, bądź już oceniane jako negatywy.

Problemy z ocenami strategicznymi

- brak doświadczeń – dziedzina jest nowa, dopiero się rozwija, brak jest sprawdzonych procedur i metod;
- wiele informacji dotyczących PPP, a zwłaszcza polityk jest trudno dostępnych;

- trudno określić kompetencje na wyższych poziomach decyzyjnych;
- brak zintegrowania z istniejącymi procedurami;
- SOOS może być postrzegana jako intruzja w kompetencje ministerstw/departamentów oraz utrudnienie proceduralne dla administracji;
- skala ocen jest dużo większa (większy obszar wpływów, większa ilość możliwych wariantów, większa ilość i znaczenie wpływów);
- duża ilość możliwych wariantów komplikuje proces;
- długi czas wdrażania PPP powoduje trudności w rzeczywistej ocenie przyszłych wpływów;
- jest mniej informacji na temat konkretnych działań;
- często następują zmiany w późniejszych etapach planowania, co ogranicza celowość ocen lub wymusza ich elastyczność;
- z uwagi na złożoność problemów wzrasta niepewność prognozowania;
- duży obszar potencjalnych oddziaływań wymaga dużej złożoności analiz;
- informacje dotyczące:
 - istniejących i przyszłych uwarunkowań środowiskowych,
 - skali i lokalizacji przyszłych przedsięwzięć,
 - rodzaju i znaczenia przyszłych skutków,
 są często niepełne, fragmentaryczne, nieścisłe;
- udział społeczny, z uwagi na zakres oddziaływań i złożoność problemów oraz często niejawność wszystkich danych jest bardzo utrudniony;
- sam proces tworzenia polityki jest dynamiczny, zmieniają się uwarunkowania, powstają nowe potrzeby; zmiany w polityce wymagają szybkich i elastycznych zmian w procedurach oceny strategicznej, co może być z powodów organizacyjnych, finansowych i czasowych, bardzo trudne;
- trudno dokładnie określić zakres tematyczny poszczególnych PPP;
- zbieranie olbrzymiej ilości informacji powoduje wysokie koszty ocen strategicznych.

tabela obok tekstu

Różnice SOOS-OOS

Aspekt	SOOS	OOS
praktyka	niewielka	bogata
złożoność problemów	duża/b. duża	średnia/mała
szczegółowość	niewielka	duża
możliwość koordynacji	mała	duża
procedury	niejasne	ściśle określone

czas przeprowadzania	długi	krótki
zasięg badań/oddziaływań	duży, trudny do określenia	zazwyczaj średni/mały – wynika ze skali i charakteru inwestycji, stosunkowo łatwy do określenia
metody	adaptowane z OOS, trudności w stosowaniu	ściśle określone
etap procedur decyzyjnych	wczesny	późny
udział społeczny	trudny, złożony	prosty proceduralnie
integracja z istniejącymi procedurami	brak	w pełni
niepewność prognozowania	duża	duża/średnia/mała

Adaptowanie elementów OOS dla potrzeb SOOS

W jaki sposób można zapewnić, aby oceny strategiczne były skuteczne i efektywne? Należałoby w tym celu przede wszystkim zidentyfikować te pozytywne aspekty OOS., które można adaptować do systemu ocen strategicznych. Są to kolejno:

1. Określenie celu ocen strategicznych. Jest nim zawsze dążenie do rozwoju zrównoważonego poprzez wczesne uwzględnienie w PPP potrzeby ochrony środowiska i w następstwie dostarczenie wystarczającej informacji dla rozważenia implikacji środowiskowych wynikających z wdrożenia PPP, na równi z korzyściami ekonomicznymi i społecznymi;
2. Określenie przedmiotu oceny, czyli działań, które wymagają przeprowadzenia SOS (screening). Są to wszystkie działania, których wdrożenie może spowodować istotne oddziaływanie środowiskowe w takim zakresie, że nie mogą one być należycie ocenione i łagodzone na innych (wcześniejszych lub późniejszych) etapach procesu planowania². Obejmują one:
 - działalność w sektorach:
 - I – rolnictwo, leśnictwo, przemysł wydobywczy, zaopatrzenie w wodę, odprowadzenie ścieków,
 - II – produkcję energii, produkcję przemysłową, budownictwo,
 - III - turystykę, transport, handel;
 - działalności (zamierzenia) międzysektorowe:
 - plany przestrzenne (różne sektory działają w jednej przestrzeni);

- polityka fiskalna (wpływa na kształt całego rozwoju i na skutki środowiskowe);
- inne PPP, które wpływają na zmiany technologiczne i ich konsekwencje środowiskowe.

W istocie każda polityka, plan lub program, który dotyczy zmian w użytkowaniu ziemi, w zasobach naturalnych lub, który obejmuje zużycie i produkcję materiałów lub energii, będzie powodował powstanie pewnych skutków środowiskowych. Zakres działalności, które powinny zostać objęte ocenami strategicznymi wydaje się być niezmiernie szeroki.

3. Określenie odbiorcy oddziaływań. Jest nim szeroko pojęte środowisko, obejmujące:
 - ludzi (w tym: aspekty fizyczne, psychiczne oraz jakość życia);
 - zasoby naturalne (flora, fauna, ekosystemy, powietrze, klimat, klimat akustyczny, wody powierzchniowe i podziemne, gleby, geologia);
 - dziedzictwo kulturowe, zasoby materialne i krajobraz.
4. Określenie etapów procedury. Będą to kolejno:
 - opis działalności (w taki sposób, aby umożliwić identyfikację głównych zagrożeń i ich późniejszą ocenę – z dokładnością odpowiednią dla oceny strategicznej);
 - scoping, czyli ustalenie zakresu procesu, obejmujące: identyfikację rozwiązań wariantowych, identyfikację głównych zagrożeń, określenie stopnia szczegółowości badań i zalecanych metod oraz identyfikację wszystkich zainteresowanych;
 - identyfikacja obszarów zagrożonych i ich opis (z dokładnością odpowiednią dla ocen strategicznych);
 - prognoza rozmiarów i znaczenia skutków środowiskowych;
 - określenie działań i środków łagodzących;
 - określenie niepewności analiz i prognozowania;
 - analiza powyższych informacji w celu oceny całościowej PPP;
 - przygotowanie raportu;
 - publiczny przegląd raportu;
 - podjęcie decyzji.
5. Adaptacja i zastosowanie metod używanych w OOS. Do ocen strategicznych można adaptować wiele metod stosowanych w ocenach projektów. Obejmują one:
 - metody identyfikacji wpływów, np. listy sprawdzające, matryce, sieci przyczynowo-skutkowe;
 - metody opisu środowiska;
 - metody prognozowania zanieczyszczeń z wielu źródeł;

² „Strategic environmental assessment and land-use planning”, G. Pinfield, Project Appraisal, 1992,

- prognozowanie przez analogię;
- metody eksperckie;
- metody obróbki i prezentacji informacji (tabelaryczne, macierze, graficzne).

Oczywiście metody przejęte z OOS. nie wyczerpują bogatego wachlarza możliwości stosowania różnorodnych metod z innych dziedzin, np. ze studiów planistycznych, ekonomicznych i innych.

Podsumowaniem powyższych rozważań na temat podobieństw obu procedur może być poniższe zestawienie:

Tabela 2. Podobieństwa OOS – SOOS

Cel	ochrona środowiska
Odbiorca wpływów	środowisko
Przedmiot oceny	działania, które pośrednio lub bezpośrednio wywierają skutki środowiskowe
Procedura:	wieloetapowa, obejmująca: screening, scoping, opis środowiska, ocenę skutków, określenie działań łagodzących, raport, przegląd, decyzję
Wykonawcy:	zespoły interdyscyplinarne
Założenia:	kompleksowość, systemowość, jawność, udział społeczny

Korzyści wynikające ze SOOS

Skutecznie przeprowadzona ocena strategiczna może przynieść dla środowiska wiele korzyści. Są to:

- integracja celów ekonomicznych, społecznych i środowiskowych w tworzeniu polityk, planów i programów;
- zrównanie kryteriów opłacalność ekonomicznej oraz wykonalności technicznej z kryteriami ochrony środowiska (np. uwarunkowania przyrodnicze);
- identyfikacja tych rodzajów PPP, które mogą wywierać znaczące negatywne skutki środowiskowe (np. przemysł wydobywczy, gospodarowanie odpadami, transport);
- możliwości wariantowania inwestowania sektorowego;
- zmiany PPP (np. zmiany polityk sektorowych);

- skuteczniejsze monitorowanie zmian;
- stworzenie możliwości instytucjonalnych i wymagań dla przeglądów środowiskowych na różnych szczeblach;
- optymalizacja zarządzania i zużycia surowców/zasobów;
- ułatwienie procesu konsultacji ze społeczeństwem i określenie jego potrzeb na temat natury przyszłego rozwoju, który w konsekwencji będzie na nie oddziaływał;
- określenie zestawu „typowych” środków łagodzących dla pewnych typowych działań (np. budowa dróg), jako zalecenie do planowania i projektowania;
- podniesienie świadomości prośrodowiskowej w organizacjach dotychczas nie mających związku z jego ochroną.

Istnieją dwie drogi wdrażania idei rozwoju zrównoważonego poprzez system SOOS:

- po pierwsze – rozwijać system OOS, przenosić go na wyższe poziomy zarządzania, czyli na PPP. Częściowo w Polsce zostało to już dokonane poprzez tzw. „prognozy skutków wpływu ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko przyrodnicze”, które w istocie są ocenami planów zagospodarowania przestrzennego. W większości przypadków dotyczą one jednak zmian w istniejących planach, wynikających z lokalizacji nowej (nowych) inwestycji, siłą rzeczy swym zakresem i zasięgiem przestrzennym przypominają bardziej OOS. projektów niż planów. W planowaniu przestrzennym silniej niż w przypadku takich dokumentów jak polityki, plany, programy, uwidacznia się potrzeba zintegrowania procedury SOOS z procedurą planistyczną. Oznacza to w praktyce potrzebę ścisłego powiązania obu procesów w fazie formułowania założeń, w fazie wariantowania koncepcji oraz w fazie podejmowania decyzji. Oznacza to m.in. oszczędność czasu i nakładów na opracowanie obu dokumentów.
- Po drugie – dotychczas funkcjonujące systemy ocen środowiskowych podporządkować nowemu systemowi SOOS, wdrożonemu na poziomie polityki krajowej, w której właśnie rozwój zrównoważony zostaje określony jako główny cel. Polityce krajowej są wówczas kolejno podporządkowane plany, programy i w końcu projekty, objęte OOS. Taki system, jako pierwszy na świecie wdrożono w Holandii.

To drugie podejście jest trudne - zazwyczaj formułuje się cele realizujące bieżące potrzeby, służące rozwiązywaniu konkretnych problemów - ale wydaje się, że z punktu widzenia ochrony środowiska, bardziej skuteczne.

Od dawna dyskutuje się problem czy SOOS powinna być przeprowadzana równoległe wraz z formułowaniem polityki, planu lub programu, czy też po zakończeniu - jako oddzielny dokument. Generalnie należy stwierdzić, że istnieją dwa możliwe podejścia wykorzystania ocen strategicznych w tworzeniu polityk, planów lub programów.

Pierwsze z nich zakłada, że projekt takiego dokumentu, w końcowej fazie prac nad jego przygotowaniem zostaje poddany ocenie, w wyniku której formułowane są zalecenia i wnioski postulowane do uwzględnienia w ostatecznej wersji dokumentu. Postulowane modyfikacje, w tym przypadku nie mogą naruszać celów lub założeń dokumentu, a także jego podstawowej koncepcji. W tym przypadku wybór wariantu spośród możliwych dokonywany jest zazwyczaj przed przeprowadzeniem oceny strategicznej.

Odmienne podejście zakłada równoległe prowadzenie oceny strategicznej, nawiązujące do fazy zaawansowania dokumentu podstawowego (PPP). W tym przypadku kolejne etapy: diagnoza stanu, identyfikacja uwarunkowań, tworzenie wariantów koncepcji i wreszcie wybór wariantu odbywają się z wykorzystaniem SOOS. Ten rodzaj podejścia ma większy wpływ na ostateczny kształt dokumentu (PPP).

Ocena strategiczna, dzięki usytuowaniu na szczycie hierarchii planowania, daje możliwości porównania wariantowych scenariuszy rozwoju, a przez to prowadzi do wyważonych decyzji i wyborów lepszych rozwiązań. Potrzeba takiego podejścia wynika z coraz większej świadomości ograniczeń ocen projektów oraz ze wzrastającego poparcia dla idei rozwoju zrównoważonego. Tworzy to obecnie potrzebę pilnego podnoszenia świadomości o ocenach strategicznych, zwłaszcza w społecznościach lokalnych oraz w kręgach decyzyjnych nie związanych z ochroną środowiska. Należy propagować wiedzę o korzyściach płynących z wdrażania SOOS, ich powiązaniach z istniejącą polityką i procedurami planistycznymi, ich wpływie na poprawę jakości środowiska i jakości życia, aspektach praktycznych i proceduralnych (typy działalności podlegające SOOS, etapy, zawartość raportu, sposób konsultacji). Należy również podkreślić złożoność systemu i dużą niepewność prognozowania oraz wynikającą z tego konieczność rozwijania i udoskonalania metod służących ocenom strategicznym.

Zamierzenia legislacyjne

Obecnie w procesie legislacyjnym znajdują się projekty dwu ustaw:

- o postępowaniu w sprawie ocen oddziaływania na środowisko i dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie,
 - o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- które przewidują wprowadzenie systemu narzędzi sterowania rozwojem społecznym, gospodarczym i przestrzennym, wymagających przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Na szczeblu krajowym będą opracowywane projekty:

- koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju;
- programów zawierających ponadlokalne zadania rządowe;
- polityk i strategii z dziedziny transportu, energetyki, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, przemysłu, telekomunikacji i turystyki.

Na szczeblu wojewódzkim będą opracowywane projekty:

- strategii rozwoju województwa;
- wieloletnich programów wojewódzkich (m.in. z dziedziny: transportu, energetyki, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, itp.);
- planów zagospodarowania przestrzennego województw.

Na szczeblu gminnym będą opracowywane dwa dokumenty planistyczne:

- plan rozwoju przestrzennego gminy;
- plan zabudowy.

Dla każdego z wymienionych projektów dokumentów planistycznych konieczne będzie opracowanie odpowiedniej oceny strategicznej, czyli w rozumieniu polskiego prawa prognozy oraz przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Oznacza to potrzebę pilnego rozwoju metodologii strategicznych ocen oddziaływania na środowisko, upowszechniania procedur SOOS, rozwijania procesów służących instytucjonalnemu ich wdrażaniu, określeniu wytycznych dla ich przeprowadzania, szkolenia kadr administracji publicznej, itp.

Dr inż. arch. Aleksandra Sas-Bojarska,
Politechnika Gdańska,
Katedra Rozwoju Miasta

Dr inż. Andrzej Tyszecki,
EKO-KONSULT, Gdańsk